

Aan het college van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Gulpen-Wittem

Willem Vliegenstraat 12

6271 DA Gulpen

Onderwerp:

Concept meerjarenplan Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2023 tot en met 2026

Status document: Definitief advies in navolging van tussentijds advies van 7 november 2022

Datum: 10 maart 2023

Geacht College, geachte wethouder Derksen,

In navolging van het tussentijds advies van 7 november 2022 ontvangt u hierbij het eindadvies ten aanzien van het Concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026. Het advies wordt u aangeboden door de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem. Graag brengen wij het volgende onder uw aandacht.

Korte terugblik

Uw ambtenaren zijn in de eerste helft van 2022 begonnen met schrijven aan hun/uw concept Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026. Wij zijn daar destijds niet bij betrokken, maar werden op 28 juli 2022 schriftelijk door verantwoordelijk wethouder Derksen uitgenodigd voor een gezamenlijke bijeenkomst te Margraten met onze collega-adviesraden in Maastricht-Heuvelland op 28 september 2022. Op die datum zouden uw conceptbeleidsplan en het verdere besluitvormingsproces toegelicht worden.

Een aantal ASD-deelnemers (aandachtsfunctionarissen Wmo) ontvingen op 28 september 2022 (dag van de presentatie) de door de colleges van Maastricht-Heuvelland op 27 september 2022 vastgestelde inspraakversie van het Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 en het verzoek vóór 10 november 2022 advies uit te brengen over voornoemde beleidsplan. Tijdens de presentatie hebben de deelnemers diverse informatieve vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Na de presentatie van het, in de optiek van de ASD, *concept* Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 Maastricht-Heuvelland op woensdagavond 28 september 2022 in Margraten, hebben de Samenwerkende ASD M-H op 18 oktober 2022 nader overleg gepleegd over het concept Beleidsplan en de invulling van het adviesverzoek.

ASD-overleg Maastricht-Heuvelland

Uitgebreid is op voornoemde datum van 18 oktober 2022 stilgestaan bij de voorliggende inspraakversie, c.q. concept van het Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026. Uiteindelijk hebben de Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland ervoor gekozen om een Tussentijds advies uit te brengen, hetgeen op 7 november 2022 aan de colleges van B&W werd overhandigd.

Tussentijds advies

Naar aanleiding van de suggesties die door de Samenwerkende ASD M-H gedaan zijn, vindt er op 29 november 2022 een dialoogsessie plaats waaraan deelnemen de voorzitters van de Samenwerkende ASD M-H en de beleidsmedewerkers Wmo van de betreffende gemeenten.

Afspraken

De dialoogsessie leverde de volgende opbrengst op:

- De Samenwerkende ASD M-H leveren zo spoedig mogelijk nieuwe input/bouwstenen aan ter verrijking van de voorliggende 'inspraakversie' van het Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026;
- Na aanpassing van het plan wordt de nieuwe versie voorgelegd aan de verschillende colleges van B&W.
- Na akkoord bevinding door de colleges zullen de Samenwerkende ASD M-H een definitief advies uitbrengen.

Voortgang

Op 7 december hebben de Samenwerkende ASD M-H aanvullende informatie verstrekt vervat in een werkdocument met als onderliggende titel Input Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 (Zie bijgevoegde bijlage). Vervolgens is door de beleidsmedewerkers Wmo van de Maastricht-Heuvelland gemeenten een finale versie van het concept Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026 tot stand gekomen. Deze versie is op 30 januari informeel ter kennisname aan de ASD-vertegenwoordigers Maastricht-Heuvelland voorgelegd. Tijdens deze sessie is door de aanwezige vertegenwoordigers van de Samenwerkende ASD M-H aangegeven dat ook in deze aangepaste versie in hun ogen de stem van de inwoners onvoldoende tot uitdrukking komt. Daarnaast wordt opgemerkt dat de input van december 2022 zeker niet de status van een advies had en als zodanig door bestuurders gebruikt dient te worden.

Daaropvolgend is voornoemd finale concept van 30 januari op 14 februari 2023 aan de verschillende colleges van B&W in Maastricht-Heuvelland ter accordering voorgelegd. Zover nu geïnformeerd zijn de verschillende colleges akkoord gegaan met het door de beleidsmedewerkers gepresenteerde concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026. De door u akkoord bevonden versie, hebben we tot dusver niet ontvangen, mogelijk in verband met carnaval. Wel hebben we op 16 februari 2023 uw inhoudelijke reactie op ons tussentijds advies ontvangen, vergezeld van een overzicht van de door uw ambtenaren aangebrachte wijzigingen. De Adviesraad had – zoals te doen gebruikelijk is – een verzoek tot advisering bij de laatste versie verwacht, maar deze tot op heden niet ontvangen. Om geen tijd te verliezen heeft de Adviesraad besloten om op eigen initiatief een advies te verstrekken. Bijgaand vindt u ons eindadvies in navolging op het tussentijdsadvies van 7 november jl.

Samenvattend eindadvies

Evenals de Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland stelt de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem vast dat, vanuit het perspectief van de inwoners in de Maastricht-Heuvelland gemeenten, dat naar onze opvatting leidend dient te zijn, het voorliggende concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 in vele opzichten onvoldoende rekening houdt met de kernopdracht zoals verwoord in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, waarbij de stem van de inwoners onvoldoende doorklinkt. Meer klinkt een overheersende managementbenadering door. Een benaderingswijze, cq. denkwijze die in uitvoering een serieus risico vormt voor de inwoners die aangewezen zijn op passende ondersteuning.

Toelichting

In het concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke ondersteuning 2023-2026 wordt een strategische beleidskeuze voorgesteld voor een versterking of accentuering van het ontwikkelen van algemene voorzieningen boven individueel maatwerk. Op zichzelf lijkt een dergelijke keuze niet onlogisch, mogelijk ook vanuit financieel oogpunt. Een dergelijke keuze vraagt evenwel om een gedegen onderbouwing en die wordt node gemist, zowel vanuit een behoefte-analyse als een realistische effecten-analyse. Met andere woorden: in het ongewisse blijft in hoeverre een dergelijke beleidscorrectie praktisch zal bijdragen aan het adequaat voorzien in de concrete behoeften van inwoners die om ondersteuning vragen, zowel kwalitatief als kwantitatief. Daarbij ontbreken bovendien aanzetten voor uitwerkingscriteria etc. De beleidskeuze blijft daarbij van theoretische aard.

Kloof

In dit plan wordt de kloof tussen de systeemwereld van bestuurders en beleidsmedewerkers en de leefwereld van onze inwoners pijnlijk duidelijk, terwijl reeds in de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 aangegeven wordt dat er serieus werk gemaakt wordt van het overbruggen van deze kloof. Daarnaast zij vermeld dat ook de VNG Visitatiecommissie Maastricht in haar rapportage in 2021 aangeeft dat in de ogen van de commissie het van belang is de discussie in het sociaal domein niet alleen tussen college en raad te voeren, maar een maatschappelijke discussie te voeren over deze onderwerpen met de burgers: van ouders tot ouderen en van professionals tot vrijwilligers. Misschien begint het gesprek daar wel, geven zij aan.

Daar dient onzes inziens inderdaad het gesprek te beginnen en niet als het conceptbeleidsplan al is geschreven. Wij zien dat als een gemiste kans, bijvoorbeeld om met onze inwoners in gesprek te gaan over hetgeen positieve gezondheid en de daarin vervatte veerkracht voor hen kan betekenen.

In plaats daarvan stelt u de in onze ogen onvoldoende onderbouwde denkwijze dat uitbreiding van het basisaanbod in het voorliggend veld van Wmo-voorzieningen moet leiden tot het 'beoogde resultaat van minder maatwerkvoorzieningen, omdat mensen die minder nodig hebben'. Welke basisvoorzieningen dat zijn en/of welke kwaliteit deze dienen te hebben, wordt volgens u pas duidelijk in het Uitvoeringprogramma van uw beleidsplan. Dan pas ook worden de behoeften van mensen vastgesteld. In onze ogen een risicovolle tegendraadse benaderingswijze.

Derhalve kan de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem vanuit haar verantwoordelijkheid als onafhankelijk adviesorgaan van het College niet instemmen met voornoemd Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026.

Overzicht definitieve adviezen

- ❖ Wij adviseren u om in lijn met het advies van de VNG Visitatiecommissie Maastricht Uw missie, visie en leidende principes in voorliggend plan opnieuw ter discussie te stellen; anders gezegd, opnieuw schriftelijk vast te leggen met als *uitgangspunt de leefwereld van onze inwoners*;
- ❖ Wij adviseren u daarbij alsnog de Wmo-resultaten van de Toekomstagenda 2022 met ons te evalueren, daarbij de huidige sociaal maatschappelijke ontwikkelingen (o.a. dubbele vergrijzing en personeelstekorten) en uw zorgen over de betaalbaarheid van de Wmo te betrekken;
- ❖ Wij adviseren u in uw regionaal beleidsplan Wmo 2023 – 2026 te formuleren met welke (kwaliteit van) basisvoorzieningen u van plan bent ervoor te zorgen dat inwoners minder maatwerkvoorzieningen nodig zullen hebben en hiermee niet te wachten tot uw uitvoeringsplan;
- ❖ Wij adviseren u in uw regionaal beleidsplan Wmo 2023 – 2026 op te nemen, op welke manier u rekening wenst te houden met de financiële draagkracht van onze inwoners en op welke manier u opeenstapeling van eigen bijdragen voor basis- en maatwerkvoorzieningen wenst tegen te gaan;
- ❖ Wij adviseren u om naast het aanbieden van basisvoorzieningen aandacht te schenken aan de wijze waarop u voornemens bent het sociaal en mentaal welbevinden van inwoners te stimuleren en te ondersteunen;
- ❖ Wij adviseren u in uw regionaal beleidsplan Wmo 2023 -2026 het regionale karakter te verwoorden door niet alleen te spreken over gemeenten en wijken, maar ook over gemeenten, dorpskernen en wijken.

Tot slot.

Als er één onderwerp is waarbij inwoners kunnen meepraten, betrokken worden en zich gehoord willen voelen, dan is het bij dit concept Beleidsplan Wmo. Het biedt naar mening van de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem en de Samenwerkende ASD Maastricht-Heuvelland een uitgelezen kans de inwoners daadwerkelijk te betrekken bij het vormen van plannen en/of het maken van beleid, waardoor de gemeente er blij van geeft rekening te houden met de wensen en behoeften van de inwoners.

In zijn reflectie van 17 oktober 2022 benoemt de nationale ombudsman de onrealistische inschatting van het doenvermogen van burgers¹. Ook de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) wijst in haar rapport *Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid*² erop, dat het beroep op de eigen kracht van bewoners deels overschat wordt, en dat met name het samenspel tussen overheid, professionals en burgerverbanden met inzet op collectief niveau cruciaal is. Dat staat haaks op de in het concept Beleidsplan veronderstelde maakbaarheid – ‘veerkracht’ – van de burger. Ook deze opmerking moet ons tot nadenken stemmen.

Vanuit de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem en de Samenwerkende ASD Maastricht-Heuvelland zijn we ten alle tijden bereid om onze ervaringskennis te delen in dialoog met de gemeenten om tot een breed gedragen Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 te komen.

¹ Sociale minima in de knel: <https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/rapporten/2022167>

² Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid.
<https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2017/04/24/weten-is-nog-geen-doen>

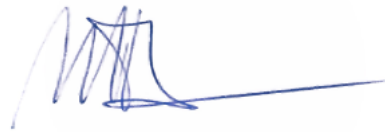
In afwachting van uw schriftelijk antwoord, verblijven wij,

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem

Wiel Botterweck, voorzitter

Marina Theeuwen, secretaris a.i.

Naschrift

Op 21 februari 2023 werd per mail een schrijven van de verantwoordelijke wethouder ontvangen, waarin gereageerd werd op het *advies van 9 december 2022*. Zoals op de informatiebijeenkomst van 30 januari 2023 al aangegeven dient de toentertijd alsnog gevraagde *input van 7 december 2022* zeker niet als *eindadvies* te worden beschouwd. Het betrof in dat geval een niet limitatieve opsomming van zienswijzen, op- en aanmerkingen, particuliere inzichten op basis van ervaringskennis en praktijkverhalen van ervaringsdeskundigen. Het betrof geenszins een gewogen eindadvies.

Naschrift

Op 9 februari 2023 ontving de lokale Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem per mail het verzoek om deel te nemen aan de procesaanpak in voorbereiding van het Uitvoeringsplan Wmo 2023-2026. Een verzoek waar we graag op ingaan. Neemt niet weg dat we een dilemma signaleren. Op basis van de adviezen die wij in dit schrijven aan het College verstrekken, lijkt het ons volgenddelijk van belang om helderheid te krijgen ten aanzien van de gewenste missie, visie en de daarbij wenselijke leidende principes. Zij vormen de basis van het te bouwen Wmo-huis. Zonder een stevig, breed gedragen fundament zullen in de uitvoering bij herhaling inhoudelijke discussies ontstaan, omdat ons referentiekader onvoldoende afgestemd is. Dus, ja graag aan de slag met het uitvoeringsplan als aan eerder genoemde voorwaarden voldaan is.